

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO

Licijska knjižnica,
Ljubljana

Uredništvo in upravljanje je v Ljubljani, Gradsko štev. 17/1. — Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem uradu v Ljubljani 11.953. — Štev. telefona 552. — Člankarstvo za ozemlje SHS: letno D 60.—, za pol leta D 30.—, za četrt leta D 15.—, mesečno D 5.—, za izozemstvo D 90.—. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO V.

LJUBLJANA, dne 8. avgusta 1922.

ŠTEV. 92.

List stane od 1. marca 1922:
celoletno Din 75.—, t. j. (K 300.—);
polletno Din. 37.50, t. j. (K 150.—);
četrtletno Din. 18.75, t. j. (K 75.—);
mesečno Din. 6.25, t. j. (K 25.—).

Nitti o razmerju med Jugoslavijo in Italijo.

Bivši italijanski ministrski predsednik Fr. Ks. Nitti, ki spada brez dvomno med najmarkantnejše figure sedanjega političnega življenja v Italiji je napisal zelo zanimivo razpravo, ki je bila prevedena že skoro v vse evropske jezike. Razprava, ki nosi naslov »Evropa brez miru« je ravno kar izšla tudi v hrvaškem prevodu. Tej hrvaški izdaji je naklonil Nitti poseben uvod, ki je vreden, da seznanimo z njim naše čitatelje in iz katerega se da posneti, s katerega vidika presoja ta znani državnik razmerje med nami in Italijo. — V uvodu pravi Nitti:

Jako me veseli, da se ta moja knjiga — ki je v svoji celoti delo resnice in prizadevanja, da se doseže pravi mir — prevede tudi na srbo-hrvaški jezik.

Sedaj trpijo vsi narodi Evrope, četudi v razni meri, vsled stanja gospodarske depresije in vsled stanja politične razburjenosti. Oživele so tisočletne mrznje o katerih se je mislilo, da so ugasnile, in starodavni spori, ki so se nam zdeli pozabljeni. K temu pa so še v sencih nasilnega duha vznikle nove oblike pohlepa in lakomnosti, ki smo mislili o njima, da sta označba starih rodov in primitivne civilizacije.

Ne samo, da se je zmanjšal duh solidarnosti, ampak so se pozabila tudi idealna načela, o katerih je antanta govorila, da se bori zanje.

Sedaj je bolj potreben mir zmagovalcem, nego premagancem. Kdor je izgubil vojno, je že prebolel muko, ki mu jo je povzročilo dejstvo, da se je moral odreči najmilejših stvari. Kdor pa je zmagal, se trudi, da si ohrani in zagotovi sadove zmage. Ali ohraniti se mora le tisto, kar temelji na resnici in pravici!

In zato se problem miru, ki se do sedaj še ni smel pretresati, predvsem opira na odstranitev nekaterih ostrih zaprek v smislu pravičnosti.

Zgodovina ni nič drugega, nego vrsta zaporednih dogodkov, a tudi največji narodi niso uživali dolgo časa zmag in uspehov. Civilizacija obstoji v tem, da se omogoči skupno življenje v časih sreče in v časih nesreče. V zgodovini sta poznana samo dva naroda, ki sta bila navajena na zmago in gospodstvo: stari Rimljani in moderni Angleži, ki jima je v veliki meri lastna ta umerjenost.

Drznil bi se trditi, da grozi zmagovalcem večja nevarnost, nego premagancem.

Drž. Srbov, Hrvatov in Slovencev zajema kaj krepka in zdrava ljudstva. Njeno ozemlje so tla važne države; njeno prebivalstvo je dokaj številno in nadkriljuje prebivalstvo skoro vseh drugih manjših držav Evrope.

Italija ima poseben interes na tem, da se ta nova država razvije in napreduje. Jaz sem vedno mislil in mislim tudi sedaj, da bi se morala

ustvariti med obema državama velika carinarska skupnost, ker ti deželi nimata nikakih nasprotnih si gospodarskih interesov; zato bi bilo potrebno, da se sporazumeta s prijateljskim naporom v vseh vprašanjih, ki ju ločijo.

Srečne one dežele, katere ne ovirajo v njih medsebojnih odnošajev veliki spori in velika gospodarska navskrižja. Delo ljudi blage volje ni neprestano ogroženo od sil, ki rovarijo v smislu nesloge.

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev mora razviti svoje velike agrarne vire in mora najti v Italiji tržišče za potrebe 40 milijonov ljudi, ki morajo kupovati njene agrarne pridelke, davajoč v zameno svoje industrijske izdelke. Ko bodo rešena vsa vprašanja razmejitve in ko se vzpostavi na Reki režim, ki bo omogočal, da se mesto rapidno razvije in da se razni nasprotni interesi spravijo v sklad, se bo mogel med Italijani in Jugoslavlani vzpostaviti ne samo gospodarski in kulturni sporazum, ampak tudi sporazum kulturnega življenja! Oba naroda bi se morala smatrati kot prijatelja in delovati prijateljski.

Med vsemi velikimi deželami Evrope je Italija tista, ki ima največji interes za pravi in iskreni mir. Jaz sem vedno zastopal mnenje, da mora biti italijanska politika hkratu močno pravična. Italija mora imeti močno vojsko, ali le za to, da se brani. Ona nima interesa na tem, da bi v Evropi premagala katerokoli etično skupino. Ker mejl s Francozi, Nemci in Slovani, in ker je Italija že sedaj — ako jemljemo v ozir Rusijo, katere politična bodočnost ni nikomur znana — po številu svojega prebivalstva druga država v kontinentalni Evropi in stoji za Nemčijo in pred Francijo — nima nikakega interesa, da bi se vojevala in ne sme gojiti simpatije za nikak imperializem. — Večji del njenih inteligentnejših in razsodnejših državljanov in javnega mnenja želi zdravo politično miru. — Vedno pripravljena, da se brani, si mora predvsem prizadevati, da vzdrži gospodarsko ravnotežje, ki ni za njo samo pogoj razvoja, marveč celo pogoj življenja.

Zaprta v svojem ozkem ozemlju, prenapolnjena ljudi, brez mineralnega bogastva, motri Italija z veliko antipatijo vse, kar ji ugrablja surovine, ustvarja carinske pregrade in zapreke svobodnemu gibanju ljudi.

Ne samo njeno čustvo, ampak tudi njen centralni položaj in gospodarski program jo silita k politiki miru. Za obe deželi bo velika sreča, ako se bosta Italija in Jugoslavija, ki sta se v vojni borili ramo ob rami, sedaj skupno borili za večjo in plemenitejšo stvar: za mir!

Razširjajte Trgovski list!

Zavarovanje valute v dinarjih.

Ministrski svet je sklenil, da se zavarovanje valute za izvoz po čl. 16 Pravilnika o reguliranju prometa z devizami in valutami sme vršiti tudi v dinarjih. Za izvršitev tega sklepa je izdal generalni inspektorat mini-

strstva financ pod I. br. 11.968 dne 28. julija 1922 sledeča navodila:

V svrhu zavarovanja valute v dinarjih se lahko uporablja: 1. Vsa dobroimetja tujih tvrdk v dinarjih na dan 31. julija 1922; 2. Vsi dinarji, nabavljeni pri Narodni banki in dinarji, nabavljeni pri domačih za promet z devizami in valutami pooblaščenimi zavodi za odstopljene jim tuje valute v naši državi.

a) Vsi denarni zavodi, pri katerih imajo tuje tvrdke svoja dobroimetja v dinarski veljavi, prijaviti morajo generalnemu inspektoratu točno stanje istih na dan 31. julija t. l. — Denarni zavodi, koji vrše prenose dinarske terjatve iz enega inostranskega računa na drugi (te terjatve se pa v nobenem slučaju ne morejo izvesti iz naše države), lahko vrše prenose samo pod pogojem, ako je to v dopisu točno označeno, da je bila ta terjatev pred 31. julijem t. l. — Generalnemu inspektoratu se mora koncem vsakega meseca prijaviti stanje vseh dinarskih terjatev tujih tvrdk od 31. julija t. l. s točnim pregledom minulega meseca. Terjatve, katere so nastale bodisi med tem ali po 31. juliju t. l. in do dne objavljanja, se morajo prijaviti v posebnem aktu generalnemu inspektoratu, kako so ista nastala.

b) Vsi pooblaščen denarni zavodi v državi, ki kupujejo od tujih tvrdk devize za dinarsko vrednost, morajo še isti dan izvestiti generalni inspektorat in to devizo najdalje v roku od pet dni prodati na borzi in obenem tudi prijaviti gen. inspektoratu. Ako denarni zavodi ne bi mogli prodati te devize, mogoče da ni kupca, lahko isto, bodisi celo ali samo en del deviznega iznosa arbitrajno posredstvom Narodne banke ali zavoda, ki je pooblaščen za arbitražo, in tako dobljeno devizo prodajo na borzi. Zavodi, ki imajo pravico arbitraže, morajo v tem roku prodati dobljeno devizo ali odgovarjajočo vrednost drugih deviz, dobljenih potom arbitraže. Dovoljuje se pa prenos dinarjev iz enega računa na drugi, ako se v sprevodnem pismu označi, da so dinarji od prodanih deviz v naši državi.

Pooblaščen zavodi, pri katerih osigurajo izvozniki valuto v dinarski vrednosti, morajo o tem, kakor do sedaj javiti pristojnemu odboru pri Narodni banki. Izvozniki, ki osigurajo valuto v dinarski vrednosti, morajo po izvršeni prodaji, in to najdalje v roku od 3 mesecev, kakor to predpisuje člen 16 Pravilnika, opravičiti izdano zavarovanje valute in obvestiti generalni inspektorat: a) katera tujih bank je izstavila bodisi ček ali dala nalog za izplačilo v dinarjih, ker s tem se opravičuje zavarovanje valute v dinarjih; b) na katero domačih bank je isti (ček, nakazilo) izgotovljen; c) višino iznosa.

Po izplačilu teh čekov in nalogov izplačila je dolžan izvoznik javiti banki, če služi prepuščen ček ali nalog v kritje izvoženega blaga, ter s tem opravičiti zavarovanje valute v dinarjih. Banke, katere honorirajo take čeke, morajo vsak teden javiti generalnemu inspektoratu, kateremu izvozniku in koliko mu je bilo izplačano in kdo mu je izgotovil ček ali dal nalog izplačila. Izvoznikarji, ki so osigurali valuto v dinarjih, lahko to osiguranje opravičijo v tuji valuti.

Vsi denarni zavodi morajo koncem vsakega meseca javiti generalnemu inspektoratu stanje terjatev v dinarjih tujih tvrdk, ter označiti list knjige tekočega računa in mesta dotične tuje tvrdke, kakor tudi iznos terjatve. —

M. Savić:

Naša industrija in obrti.

XXVI. Gojenje, predelava in izvoz svinj in svinjskih produktov.

Svinje se gojijo po celi državi, izvzemši južno Srbijo, kjer se do osvobojenja sploh niso smele gojiti. Kot najvažnejši center velja Bačka in mesto Subotica. V Subotici obstoja do 40 tvrdk, ki so se bavile s svinjerejo in sicer deloma v čredah, deloma v dvorih. Od 40 jih je polovica Bunjevcev, druga polovica pa so Madžari in Židje. Od Bunjevcev jih gojijo, gg. Nesto, Remo, Ento, Lendvajn po 100.000 komadov, g. Andrej Lendvajn 300 komadov, gospoda Štefan in Mirko Jurić po 1000 komadov, g. Bela Jurić 200—300 komadov gg. Bela Stintić in Bartul Stinčić po 1000 komadov, g. Luka Sekelj 1000 komadov, gg. Dančo Hujunčič, Bela Ostrogonic, Dančika Pušin po 200—300 komadov itd. Od Židov jih gojijo gg. Šandor Waschweis 2000 komadov, Adolf Šifer 1000 komadov letno. Trgovci krmijo svinje v štirih letnih partijah, tako, da imajo vsake 3 mesece svinje naprodaj. Poprej pa se jih je krmilo naenkrat. Nadalje je okrog kakih 40 ljudi, ki redijo manjše količine od 40 do 300 komadov. Ti trgovci s svinjami so krmili skupno okrog 70—80 tisoč komadov letno. Razen teh trgovcev redi velika množina kmetov iz Subotice od svoje koruze prašiče in sicer od 10—40 komadov letno. Na ta način se nakrmi okrog 40.000 komadov. Navadno so trgovci nakupovali prašiče po mestih od veleposestnikov, kjer so prašiči preležali svinjsko kugo, ker one svinje, ki preležajo kugo, ne poginjajo na postajah. Take prašiče, ki so prestali svinjsko kugo, se plača po 20 do 30 vinarjev na kg dražje.

Suhe prašiče od 1 do 1½ leta so kupovali v Baranji, Banatu, Bački in Sremu. Samo za rejo preko zime se je jemalo starejše prašiče od 2—3 let stare, ker oni zdržijo zimo. Velike tvrdke so 70% prodajale na Dunaj, male okrog 25% v Budimpešto. Iz Dunaja jih je šlo 15%, iz Budimpešte pa 5% na Češko. Koruzo so jemali iz Bačke in se cenili, da se s svinjerejo izkoristi povprečno 18% koruze.

Po Subotici prihaja v drugi vrsti Novi Sad vpošteve, ki je letno gojil 40—50.000 prašičev, dalje Baja 50.000 (v Baji so samo Židi), Sombor 20.000, Srbobram 20—25.000 (srpski trgovci), Bajmok 15—20.000 komadov (švabi, bunjevci in madžari) Vrbas 30—40.000 komadov, Topola in okolica 10.000 prašičev, Senta 4.000, Ada in Stari Bečej po 5.000 komadov, Cantavir 10.000, Deronija 1000, Bač 800, Moravica s okolico 10.000, Odžak 4.000, Parabuč 500, in Filipovo 2.000. Kdor hoče rediti 100 komadov prašičev letno, mora imeti 100.000 dinarjev kapitala. Najboljši prašiči so oni, ki jih baški kmet zredi 7—8 komadov v celem letu s čisto koruzo. Ti so prvovrstno blago. Ako se vpošteva, da je madžarska

redila v Debrecinu 50—60.000 komadov, v Bekeščabi 50—60.000, v Vacu 25.000, v Győr 100.000, v Velikem Varadu 20.000 in v Kőbanyi 100.000, se nahaja polovico produkcije madžarskih prešičev v Bački. V Banatu se redi v v Vršču okrog 6.000 prešičev, dalje v Kovinu istotoliko, ravno tako v Karlovem selu.

V Subotici je družba za izvoz mesa osnovala klavnice, kjer so bili tudi bunjevci zastopani, ki so pa bili pozneje primorani izstopiti in so sedaj deležniki tovarne Hartman in Kohnen. Ta klavnica je spojena s tirov železniške postaje in je v stanju predelati dnevno 200—250 komadov prešičev. Ta tovarna je 10 let uživala podporo madžarske vlade. V vojni dobi je klala po 15—20.000 prešičev in ni mogel razen njih med vojno noben bunjevca kupčevati s prešiči. V Novem sadu se nahaja tovarna za salame Brače Lazareviča. V Vršču obstoja tovarna za salame g. Mate Matejića, ki izdelava v sezoni 100.000 kg salame. V Karlovem selu se nahaja Herzova tovarna salame, ki je predelala okrog 6.000 komadov prešičev in je 1/3 svojih produktov prodala po Banatu, 1/3 na Češko, 1/3 pa v Nemčijo.

Dalje prih.

Pojasnila naslovnikom inozemskih poštnih paketov.

(Priobčuje K. P.)

Novejše odredbe glede uvoza inozemskega blaga se nanašajo tudi na poštno pošiljke. Formalitete, ki jih zahteva carina pred izročitvijo teh paketov od naslovnika še niso povsem jasne; in to je nemara vzrok ogromnega zaostanka poštnih paketov pri carinjalnih poštah. Na tisoče komadov čaka neiztovorjenih v vagonih v škodo naročnikov odreditve, ter v doglednem času sploh ni misliti na redno poslovanje in odpravo teh pošiljk, za katere manjkajo predpisani uvozni dokumenti.

Pred vsem se gre tukaj za blago, namenjeno trgovskemu obratu — v smislu tozadavnega finančnega zakona od 5. V. t. l. in poznejših izvršilnih odredb je treba naslovniku predložiti ocarinjalni pošti svoja območja odobrenje uvoza od pristojnega odbora za promet z devizami in valutami pri Narodni banki. V to svrhu ima naslovnik dotični prošnji priključiti še sledeče dokazilne dokumente oziroma potrdila:

a) Račun čez dotično robo v originalu. Ta račun (faktura) se ima glasiti v valuti izvozne države ter mora biti izvirnost robe (izdelkov)

potrjena od pristojne inozemske trgovske ali obrtne zbornice.

b) Porezno potrdilo.

c) Potrdilo protokolacije. Razen tega je priložiti prošnji, ki se kolekuje z 2 Din. še kolek 5 Din. za rešitev;

Če želi stranka za poslano blago tudi nakup deviz, je treba to v prošnji posebej navesti ter še priložiti za dotično »obvezo« kolek 2 Din.

Prošnjam, ki se naj rešijo poštanim potom, naj priloži stranka še frankiran ovitek z lastnim naslovom.

Preskrbljeno je, da omenjeni odbori došle prošnje kar najhitreje rešujejo. V pospešitev poštino-carinskega poslovanja priporočamo strankam, da zahtevajo od inozemskih dobaviteljev primerno opremljene fakture posebej, in da pred dohodom dotične blagovne pošiljke že preskrbe uvozne formalitete ter potem te listine vpošljejo pristojni ocarinjalni pošti, z opazko, da je pošiljka na potu, — Priporočljivo je, da navede naslovnik v tej prijavi predajne poštne podatke:

Številke in dan predaje, komade itd. Te značbe pa naj odpošiljatelj poroča. S tem naj se opravilo pri carinji. poštah olajša ter se pomotam izognejo.

V področju Ljubljanske poštno-direkcije poslujejo kot ocarinjalne pošte:

Ljubljana 2, Maribor 2 in Celje; vsaka z določenim okrožjem.

Da se carinarne prepričajo o istovestnosti pošiljk s predloženimi dokumenti, morajo se račun ujemati z naslovi na pošiljkah, oziroma, če je blago naslovljeno na kako posredovalno podjetje, mora ta okolnost biti na fakturi izražena.

Če se nanaša faktura na več poštnih paketov, ki se ne ocarinijo istodobno, treba je za poznejše pakete predložiti prepise tozadavnega odobrenja, ki se zopet kolekujejo po 50 par.

Naslovnikom poštnih paketov, v kolikor isti zastran ocarinjalnih poštnih paketov, ki se ne ocarinijo istodobno, treba je za poznejše pakete predložiti prepise tozadavnega odobrenja, pa svetujemo, če so od odpošiljatelja v odpravi paketov zasebno obveščeni, da nemudoma si preskrbe račune ter poizvejo od odpošiljatelja zadevne odpravne podatke, da na tak način pridejo do svoje robe, ki bi sicer še precej dolgo časa čakala carinske odreditve.

Pri tej priliki še pripomnimo, da osebne intervencije pri ocarinjalnih poštah nimajo skoro nobenega uspeha in bi se dalo samo na naveden način kaj doseči.

Radi bi ustregli občinstvu s povsem zanesljivimi pojasnili za vse slučaje, pa jih s kratka v zaželeni točnosti ni dobiti, pač pa smo radevolje pripravljene postreči na posamezna vprašanja s strokovnimi navodili.

Tudi glede pristojbin v poštino-carinskem poslovanju veljajo druga pravila:

Za ocarinjenje je plačati odslej od komada po pet dinarjev.

Za obrazec priznanice dvigne pošta posebej po 50 par; če je treba pošiljatev pri vstopu v naše območje popraviti, se računajo ovojni stroški za porabljen tvarino: papir, špago itd.

Sicer pa so vse te pristojbine na obračunskem listku pri vsaki spremembi posamezno navedene.

Prometne razmere, ki so sedaj nastale pri nas v mednarodnem poštino-paketnem obratu, silijo naravnost upravo, da ukine sploh za nedoločen čas to službo.

Več škode, ko sedaj, občinstvo od tega ne bo imelo, saj dobimo v istem času, če ne prej, blago iz inozemstva tudi v železniških tovorih.

Poštna uprava pa se odtegne dragoceni odgovornosti, ter drugih stroškov, ki so v zvezi s shranjevanjem paketov v železniških vagonih.

Za ta čas pa naj upravni modriji študirajo v »strokovnih« enketah izvršilne pravilnike k famoznim naredbam, ki pospešujejo nazadovanje prometa.

Občni zbor pomočniškega Gremija trgovcev v Ljubljani.

V četrtek dne 3. t. m. se je vršilo ob 8. uri zvečer zborovanje trgovskih nameščencev ljubljanskih trgovin, ki ga je sklical pomočniški zbor gremija trgovcev v Ljubljani. Zborovanje je bilo povsem dobro obiskano.

Na dnevnem redu je bil protest proti uvedbi 10urnega delavnika, ter se je soglasno sprejela sledeča resolucija:

Resolucija glede 10 urnega delavnega časa, sprejeta na zborovanju trgovskih nastavljenecv v Mestnem domu dne 3. avgusta 1922.

Na današnjem zborovanju pomočniškega zbora Gremija v Ljubljani zbrani člani trgovski nastavljeneci

soglasno in energično protestirajo proti nameri Gremija trgovcev v Ljubljani prejudicirati izdani zakon o delavnem času s tem, da se pred definitivno in enotno ureditvijo delavnega časa v trgovskih podjetjih potom pristojnega ministrstva za so-

cijalno politiko uvede 10urni delavnik in bi pri urejevanju tega vprašanja bilo ministrstvo za socialno politiko postavljeno pred izvršeno dejstvo, kakor se je to v Mariboru in Celju baje že zgodilo in bi to zabolilo v smislu zakona zakonito moč.

Od ministrstva za socialno politiko pa zahtevamo, da to vprašanje v smislu zakona čimprej uredi v sporazumu z interesiranimi krogi, med katerimi smo tudi mi, ki smo naše predloge že davno stavili.

Že danes pa povdarjamo, da na podaljšanje sedaj veljavnega delavnega časa pod nobenim pogojem ne pristanemo, ker nas uči praksa, da se naše moči dovolj izčrpa že v sedaj uvedenem delavnem času. Naša zahteva je tembolj upravičena, ker se smatramo za duševno delavstvo in rabimo poleg telesnega oddiha tudi nekaj duševnega razvedrila.

Gremij trgovcev pa obenem pozivljamo še, da naj ne skuša od nas doseči nekaj nemožnega.

Kot druga točka je bilo zvišanje prejemkov ter se je tozadevno sprejela sledeča resolucija:

Resolucija glede mezdnih zahtevkov, sprejeta na zborovanju pomočniškega zbora Gremija trgovcev v Ljubljani z dne 3. VIII. 1922.

Na današnjem zborovanju zbrani trgovski nastavljeneci, člani pomočniškega zbora Gremija trgovcev v Ljubljani zahtevajo tem potom od Gremija trgovcev v Ljubljani, da se njihovi mezdni prejemki, ki so doslej bili docela neurejeni in za pošteno življenje popolnoma nezadostni, enotno uredi in se dovolijo sledeči minimalni prejemki:

Za začetnike, t. j. one, ki so se izučili v trgovini in praktikante, ki so absolvirali trgovsko šolo, do 1 leta prakse D 950.—; po 1 letu do 3 let prakse D 1250.—; po 3 letu do 6 let prakse D 1600.—; po 6 letu do 9 let prakse D 2000.—; po 9 letu do 12 let prakse D 2500.—; po 12 letu do 16 let prakse D 3000.—; po 16 letu prakse D 3500.—

Samostojnim močem, kakor poslovojem, knjigovodjem, blagajnikom, referentom etc. se dovoli minimalna plača po letih in še k tem najmanj 20% funkcijske doklade.

Vojna leta se štejejo v prakso. Prizna se princip, da se moške in ženske moči plačuje po istem merilu, vendar le pogojno, da vršijo enakovredno delo.

Onim močem, posebno ženskimi (tipkarice, blagajničarke), ki nimajo predpisane učne dobe, oziroma 2letne trgovske šole, se prizna minimalno gornje plače z odbitkom ene tretjine.

Podlistek.

Od začetnika do popolnega trgovca.

(17. nadaljevanje.)

Kurt, vi boste prav posebno na to pazili, da bodo naročila izvršena na pravilen način ob predpisanem času in da odidejo dotične fakture in dokumenti pravočasno. Seznanil sem vas zdaj s potrebnimi točkami in pričnimo takoj praktično s stvarjo. Odprite, Ernst, naročilno knjigo in preberite nam najzadnje došlo naročilo!

Ernst vzame knjigo in bere:

»April 14. z brzovjavko od C. Jenssen za Hartung v Kristjaniji.

10 sodčkov oleina št. 1 po K 48 za 100 kg netto, vključno sodčki, cif. Kristjanija, na naročilo, 3 mesečne tratte netto, odpošiljatev 5 sodčkov s prvim parnikom, 5 sodčkov okrog 15. julija.

V rubriki »posebne opombe« stoji: od Ruffier & Comp. v Marseille prosto krov istotam, direktno s parnikom po naročilu naložiti v Kristjanijo, tovarnina plačljiva na namembnem kraju, zavarovanje križemo mi.

»Ker se naročila vedno šele tedaj vpišejo, ko so od nas sprejeta in potrjena, se nam ni treba šele v pogodbeni knjigi prepričati, če imamo

oleina v Marseille še na razpolago«, pripomni prokurist.

»Danes zjutraj sem pogledal,« pravi Kurt, »imamo dobiti še 225 sodčkov in 140 velikih sodov in od teh je bilo pred nekaj dnevi fakturiranih 25 sodčkov in 10 sodov; ti ležijo v Marseille, pripravljene za odpošiljatev.«

»Dobro,« odvrne prokurist. »Vzemimo v roke zunanjo ležarinsko knjigo. V indeksu najdemo »Olein-Marseille str. 17« in na slednji vidimo na levi dohodni strani vpisane množine, kot jih je imenoval Kurt in sicer pri sodčkih z znamko C. F. in št. 51—75, ter pri sodih z znamko C. F. in št. 28—37. Kaj napravite zdaj, Fric?«

»Vzamem od 25 sodčkov 5 sodčkov št. 51—55 z 1070 kg brutto, 180 kg taro in 890 kg netto teže, vpišem to množino na odhodni strani ležarinske knjige in dam Ruffier & Comp. nalog, da odpošlje teh 5 sodčkov točno in opremljene samo z znamko C. F. in številkami s prvim parnikom v Kristjanijo, in sicer brez pomorskega zavarovanja, tovarnina plačljiva v Kristjaniji, konnossementem odposlati v duplo na nas. Dalje si zaznamujem v svojem diarium pod 20. junijem, da imam dati Ruffier & Comp. naročilo za nadaljnih 5 sodčkov in si istočasno notiram na odhodni strani knjige, da je od fakturirane množine prodanih še 5 sodčkov za julijsko dobavo.

»Predno nadaljujete, Fric, bi pripomnil še sledeče. Odpraviti pošiljko iz Marseille direktno v Kristjanijo, bi bilo dopustno, razun, če ni tovarnina Marseille-Kristjanija občutno dražja, kot iz Marseille v Antwerpen ali Hamburg in od tu v Kristjanijo. Poučiti se morate tedaj v takem slučaju v tovarninskih postavkah, ali pa vprašati za svet svojo tovarninsko knjigo. Če najdete, da ima direktni tovor prednost, morate dalje pogledati, če se vsled plačljivosti na namembnem kraju ne zviša tovarnina. Večinoma nastopi zvišanje za to 5% do 10% in če bi se to dogodilo pri omenjeni pošiljki, bi morali prositi odpošiljatelja, da poravna tovarnino za nas in jo vstavi v fakturo. Seveda nastopi to le tedaj, če kupimo, kot olein, prosto krov. Nato nastane vprašanje, če smemo dopustiti, da naš dobavitelj ve, kam gre blago. — Celó če se v odpošiljalnem pristanišču poslužimo spediterja, vedno naš dobavitelj še lahko zve, s katerim parnikom pride blago do nakladanja in sklepa iz tega namembni kraj. — V večini slučajev bi se vendarle raje posluževal spediterja na nakladalnem prostoru, razun seveda, če ni blago direktno na nas odposlano.

Pri naročilu oleina v Kristjanijo, se naslovi blago »po naročilu«, pre-

jennik torej nakladalec ni znan, toda spozna pa prejemnik nakladalca, če se izvrši odpošiljatev v imenu slednjega. Da se temu izognemo, lahko naložimo blago v našem imenu, ali pa damo dobavitelju nalog, naj v nakladalnem pristanišču izroči pošiljko kakemu spediterju, kojega ime mu navedemo. Spediter prejme nato od nas potrebna navodila, kako naj ravna s pošiljko. Pošiljatev izvršimo potem lahko v svojem imenu, ali pa v imenu spediterja. — Lahko se tudi dogodi, da blaga ne moremo naložiti direktno v namembni kraj, ampak preko Hamburga ali kakega drugega pristanišča, n. pr. Antwerpna, če se nam namreč ne nudi nobena parniška zveza direktno v pristanišče našega kupca, ali če moramo izvršiti kako večjo pošiljatev istega blaga za druge odjemalce v kakem vmesnem pristanišču. V takem slučaju naložimo vse skupaj v vmesno pristanišče in od tu gredo nato posamezne partije dalje. Iz Antwerpna imamo na primer vsak teden dobre in cene zveze na Norveško in ker imamo v Belgiji sami odjemalce oleina, ali odpošiljamo olein čez Antwerpen po Renu navzdol, bomo naložili gotovo množino oleina v Antwerpnu, to se pravi, spediterju ga bomo izročili, da ga naloži na tranzitno ležišče.

(Dalje prihodnjič.)

Prizna se premikajoča draginjska doklada, tako, da se prejemki avtomatično višajo, oziroma nižajo pri naraščajoči oziroma padajoči draginji. V to svrhu se vzame kot podlaga gorenje zahtevke, percentualno naraslo, oziroma padlo draginjo pa se določa sporazumno med odborom pomočniškega zbora Gremija trgovcev in Gremijem trgovcev.

Onim nastavljenecem, ki imajo že sedaj več prejemkov, kot so naši zahtevki, se dovoli 25% povišanje, enako pa se jim pripisuje premikajoča draginjska doklada kot zgoraj omenjeno.

Enako imajo ostati v veljavi vse ugodnosti, ki so jih imeli nastavljenec, še nadalje.

Vsem trgovskim nastavljenecem se prizna novoletna (božična) nagrada in pa bilančna nagrada. Prva se izplačuje o Božiču ali Novem letu, slednja pa po dovršeni bilanci, vendar najpoznejše do Velike noči vsakega leta. Te nagrade imajo znašati vsaka in vsakokrat najmanj enomeščno plačo.

Delo, katero se izvršuje izven delavnega časa, se plača posebej in sicer 1% celomesečnih prejemkov za vsako uro. Vendar v to ne šteje v trgovinah čas inventure in v pisarnih čas bilance.

Gg. člani gremija trgovcev v Ljubljani pripoznajo za odprte trgovine in z njimi združene pisarne največ 8 urni, za samostojne pisarne največ 7 urni delavnik. Razven nedelj počiva delo še ob vseh običajnih cerkvenih in državnih praznikih.

Ob enem se gg. člani Gremija trgovcev zavežejo, da vsled tega meznega gibanja najmanj 6 mesecev brez tehtnega vzroka, ki pa se mora kot tehten od skupnega razsodišča pripoznati, nobenemu svojih trgovskih nastavljenec ne bodo odpovedali službe.

Istotako se gg. člani Gremija zavežejo, da izučenih vajencev ne bodo takoj odslovili, temveč da jih obdrže še najmanj eno leto kot pomočnike v službi ter jih bodo plačevali v smislu gorenjih zahtev.

Ti naši zahtevki se uveljavijo s 1. avgustom t. l. in veljajo do nadaljnjega in se lahko obojestransko enomesečno odpovedo, toda pogojno, da se obenem skličejo sporazumno nova pogajanja.

Na te naše zahteve prosimo odgovora do najpoznejše 15. t. m.

Na to je referiral g. Evgen Lovšin in ravnatelj Pokojninskega zavoda g. Dr. Sagadin o pokojninskem zavarovanju trgovskih nameščencev. Nadalje so zborovalci soglasno odločno zahtevali od ministra za soc. politiko, da jih uvrsti med nameščenstvo, ki spada pod obvezno pokojninsko zavarovanje.

Nože — nadomestne za stroje za špičenje svinčnikov.
THE REX CO., LJUBLJANA.

Kuhanje žganja.

(Dalje.)

Za vino n. pr. jemljemo 4 stopnje. Iz 100 litrov se morajo torej po računu trošarinskega oblastva izdelati povprečno 4 litri čistega alkohola ali 8 litrov žganja po 50% ali 10 litrov po 40% ali 20 litrov po 20% itd.

Pridobitek alkohola je določen: s 4 stopnjami: za vse vrste koščičastega sadja razen trnoljice (slive, šesplje, cimbare, ringloji, češnje, višnje itd.), dalje za vino, vinske droži (vinsko blato, vinska useda), vinski ali sadni mošt, grozdje in medico;

z 2 stopnjama: za vse vrste pečkastega sadja (jabolka, hruške, kutine itd.) dalje za pomaranče, citrone, drenulje (dren) trnoljice, šipače jagode (sad divje gavtrože), za bezgove jagode, robidnice, maline, brinje, murve in vse druge jagode, potem za vse vrste korenin (razen sladkorne pese in za vinske tropine);

z 1¼ stopnje: za iztisnjeno pečkasto sadje (sadne tropine, prešovna iz jabolka, hrušk itd.) ter za dinje in buče.

Za pivo ni določen pridobitek alkohola, ker se sme iz piva kuhati žganje le v žganjarnah, v katerih se pobira trošarina po dejanskem proizvodu alkohola.

Posestnikom, ki kuhajo žganje iz vinskih tropin lastne trgatve, sme finančno okrajno ravnateljstvo na njih prošnjo znižati pridobitek alkohola, če imajo tropine le neznatno količino alkohola, ker je ta vsled izdelovanja petijota (tropinjskega vina) že iztisnjen. Dobitek alkohola za take vinske tropine se določi z eno do dve sopnji.

Posestnik, ki želi, da se mu določi pridobitek alkohola za petijotizirane vinske tropine z manj nego z 2 stopnjama, mora vložiti prošnjo na pristojno finančno okrajno ravnateljstvo v Ljubljani ali Mariboru ter tej prošnji priložiti potrdilo županstva, da v dotični občini običajno izdelujejo posestniki petjot (nalivajo vodo na tropine zaradi izdelovanja tropinjskega vina) in da izvira v prošnji navedena količina vinskih tropin res iz lastne trgatve prosilceve.

Zlorabe te ugodnosti se kaznujejo ne samo z redno kaznijo, za predpisano trošarinsko tihotapstvo, temveč tudi z odtegnitvijo ugodnosti same.

Za pokvarjene suhe slive in čežano (marmelado, pekmes, povidl), se določa pridobitek alkohola, če se je proizvajanje žganja iz teh snovi v posameznih slučajih dovolilo, s 4 stopnjami, za pokvarjena suha jabolka in pokvarjene suhe hruške (pod istimi pogoji) pa z 2 stopnjama.

Za snovi, za katere pridobitek alkohola še ni določen kakor tudi za snovi, za katere je pridobitek sicer že določen, a so jim primešane snovi, ki lahko zvišajo pridobitek alkohola, določa pridobitek alkohola, ki naj se vzame pri odmeri trošarine, finančno ministrstvo v vsakem primeru posebe na podstavi izjave strokovnjakov ali pa na podstavi rezultata poizkusnega kuhanja žganja. — Prošnja za tako ugodnost se mora kolekovati.

IZVOZ IN UVOZ.

Nova pravila glede potrdil o izvoru blaga pri uvozu. Ministrstvo financ je izdalo dne 10. julija 1922 razpis C br. 43.918, iz katerega posnamemo samo ona določila, ki bi utegnila priti za nas v pošte: Minimalne postavke splošne carinske tarife se smejo uporabljati samo na blago iz pogodbenih držav. Ze dokaz, da je blago iz pogodbenih držav, služi potrdilo o izvoru blaga. V potrdilu o izvoru blaga se mora označiti: kakšnega izvora je dotično blago, število, oblika, znak in številka tovorkov; nečista ali čista teža blaga. — Carinarnice sprejemajo za polnoveljavna ona potrdila o izvoru blaga, ki jih izdajajo s potrebnimi podatki: a) trgovske zbornice, pristojne za kraj, kjer se je blago izdelalo; b) industrijske zbornice, pristojne za kraj, kjer se je blago izdelalo; c) trgovska društva, ki opravljajo javnopravne posle trgovskih zbornic, kolikor je tem pod a) priznana pristojnost; d) inozemske carinarnice, pri katerih je blago prijavljeno za izvoz; e) sodna, politična (policijska) ali občinska oblastva, pristojna za kraj, odkoder se blago pošilja ali kjer se je izdelalo. Namesto potrdila o izvoru blaga se smejo sprejemati: a) originalne izvozne deklaracije inozemskih carinarnic, pri katerih je bilo blago prijavljeno za izvoz; b) računi o vrednosti blaga, ki morajo biti overovljeni po kateremkoli oblastvu, čigar potrdila o izvoru blaga, so priznana za polnoveljavna, toda tudi v tem primeru mora račun označevati število, obliko, znak, številko in nečisto težo vsakega tovorka ali vseh skupaj, ako so enakovrstnega vklada, istih in zaporednih števil; v potrdilu dotičnega oblastva pa mora biti označeno, kakšnega izvora je dotično blago; c) za pošiljke, ki se prevažajo s pošto, carinske deklaracije, ki spremljajo poštno spremnico, ako pa teh ni, po pošti overovljen prepis dotične spremnice. Ako je na poštni spremnici ali carinski deklaraciji, ki ji je priložena, pritisnjen žig »transit, transito, Durchfuhr«, ali nalepljen listek s temi označbami, pomeni to, da dotična pošiljka ne izvira

iz one države, odkoder prihaja, nego da jo je samo tranzitirala. Za poštno pošiljke, ki niso avstrijskega izvora, a prihajajo iz Avstrije, je na poštnih spremnicah nalepljen listek z napisom »Sendung mit Begleitschein« in udarjen žig (B. A. R. No.), pošiljka sama pa je opremljena z avstrijsko carinsko plombo. — V teh primerih, najsi sta poštna spremnica in carinska deklaracija iz pogodbene države, vendarle dotična pošiljka ni izvora te, nego druge države ter se ji na podstavi teh podatkov ne priznava pogodbeno postopanje. Toda četudi se takim pošiljkam ne priznava pogodbeno postopanje, vendarle njih podatki še ne dokazujejo, da blago res tudi ni iz ene ali druge pogodbene države; zaradi tega morajo carinski uradniki, imajo opravila s takimi pošiljkami, označiti na hrbtu poštno spremnico ali njene carinske deklaracije, da mora lastnik predložiti predpisano potrdilo o izvoru blaga za dotično pošiljko, ki je prej niti ne vzamejo v delo. Na podstavi označbe carinskih uradnikov sme zahtevati pošta od lastnika potrdilo o izvoru blaga in ko ga dobi, pošiljko naknadno ocariniti, ali pa jo sme tudi takoj ocariniti, ako pristavi pod označbo carinskih uradnikov s svojim podpisom in žigom izjavo, da se pošiljka ocarini po maksimalnih postavkah splošne carinske tarife tudi, če dobi pošta, zahtevaje od lastnika potrdilo o izvoru blaga, odgovor, da tega potrdila nima, najsi je v njem lastnik izjavil, da je pošiljka iz pogodbene države, in je imenoval to državo. — Za prtljajne potniške nove stvari v vrednosti do všteti 2000 dinarjev, sprejemajo carinarnice originalne prtljajne priznanice ali pa prepise prtljajnih priznanic, overovljene po železnici, odnosno po ladijski agenturi. Za nove stvari v ročni prtljaji potnikov v vrednosti do všteti 500 dinarjev, uporabljajo carinarnice minimalno postavko, če prihajajo potniki iz sosednjih pogodbenih držav. Potrdila o izvoru veljajo pri carinarnicah, ako niso minuli več nego 4 meseci od dne njih izdaje do dne, ko pride blago v kraljevino, če je blago iz evropskih držav; če pa je blago iz neevropskih držav, veljajo ako ni minulo več nego 6 mesecev od dne njih izdaje do dne, ko pride blago v kraljevino. Potrdila o izvoru blaga, ki se v čem ne bi ujemala z blagom glede oblike, znaka in številke tovorkov ali se ne bi ujemala z dejansko nečisto težo blaga, se smejo sprejemati za polnoveljavne dokaz o izvoru blaga, ako se ugotovi, da se drugače po ostalih podatkih takšno potrdilo nanaša na dotično blago in da torej zaradi te neskladnosti ni dvomiti o izvoru blaga. Treba ni, da bi se glasilo potrdilo o izvoru blaga na lastnika blaga, odnosno na predložitelja deklaracije.

Narodno gospodarske zadeve.

Industrija.

Zgradba obali v Bakru. Pri pomorski oblasti v Bakru je razpisana otortalna licitacija za izradno 280 m dolge obale. Ministrstvo je dovolilo v to svrhu kredit v znesku 6.000.000 Din. Licitacija se vrši dne 26. t. m. ob 12. uri.

Nov vrelec mineralnega olja na Slovaškem. V Kbelu na Slovaškem so našli vrelec rudninskega olja, ki napolni v 7 dneh 70 cistern s približno 1 milijon kg surovega olja.

Prvi v Jugoslaviji izdelani vagoni. Tovarna vagonov »Ferrum« v Subotici je obvestila železniško ravnateljstvo, da je izgotovila prvih 40 novih vagonov. To so prvi vagoni, ki so bili izdani v Jugoslaviji.

Obrt.

Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru (od 8. do 17. septembra). Prijavni rok poteče dne 19. avgusta, na kar opozarjamo vse, ki se mislijo prijaviti. Po tem roku se prijave brezizjemno ne sprejmejo več. Lepaki so se razposlali. Prosimo vse tvrdke, katerim se je lepak doposlal, da ga razobesijo na vidnem mestu. — Pooblaščenec tvrdke za izvršitev razstavnih del so: spedicija »Orient«; slikarstvo Horvat in Ambrožič; mizarstvo Joža Volčič, Slovenska ulica 36; dekoracije Blaž Jagodič, Aleksandrova cesta 45; oglasi

Oglasni zavod J. Sušnik, Slovenska ulica 16. Druge tvrdke niso upravičene izvrševati za razstavo teh del, ker so imenovane tvrdke pogodbene vezane. Na vajeniška dela se polaga posebna važnost. Zato prosimo ponovno vse mojstre, naj vspodbujajo k temu svoje vajence. Razstava vajeniških del je brezplačna. Prijave vpošljite najkasneje do 15. avgusta.

Denarstvo.

Razveljavljenje čehoslovaških 500 K bankovcev. Z dnem 31. avgusta izgubijo čehoslovaški 500 kronske bankovci, tiskani 15. aprila 1919, plačilno moč.

Pamnožitev avstrijskih bankovcev. Iz zadnjega oglasa države in banke z dne 23. julija je razvidno, da je bilo v prometu ta dan približno 691 milijard. To število se je v zadnjem tednu zvišalo za 90 milijard in je bilo 31. julija v prometu približno 780 milijard.

Davki.

Taksa za točenje pijač pod milim nebom. Sezona za točenje pijač po vrtovih, parkih itd. traja od dne 1. maja do dne 31. oktobra vsakega leta, torej pol leta in se plača za vsakega pol leta Din 250.—. Ako bi kdo točil pijačo na vrtu, v parku itd. tudi izven te dobe (ker dopuščajo klimatske razmere dotičnega kraja), mora plačati isto takso tudi za drugo polovico leta, ne glede na to, koliko dni pred dnem 1. maja ali izza dne 31. oktobra je opravljal ta posel.

Carina.

Povišana izvozna carina. Ministrski svet je sklenil. Izvozna carina iz izvozne tarife, objavljene v »Službenih Novinah« z dne 17. julija t. l. se poviša na sledeče iznose v dinarskih ali dinarsko kronskih novčanicah za 100 kg: 1. za pšenico na 50 dinarjev; 2. za ječmen na 20 dinarjev; 3. za opijum na 800 dinarjev; 4. za mast a) svinjsko na 300 dinarjev, b) gosjo na 400 dinarjev; 5. za jajca na 300 dinarjev; 6. za oljnate plodove in semena na 300 dinarjev; za sledeče predmete se določa izvozna carina v sledečih iznosih: 1. za slive: a) sveže 10 dinarjev, b) posušene in vložene 6 dinarjev; 2. gris in pšenična moka 20 dinarjev; 3. jedilna olja 200 dinarjev; 4. čebelni med, precejšen in v satju 100 dinarjev; 5. živalsko perje 200 dinarjev; 6. pernata živina, živa in zaklana 150 dinarjev. — Te spremembe in dopolnila so v veljavi z dne 1. avgusta 1922.

Carinski nadavek na Madžarskem z dnem 25. t. m. se zviša nadavek pri plačevanju carine od 170 na 200 K.

Carinski dohodki v drugi dekadi meseca julija znašajo skupno 32.160.911 dinarjev. Ljubljana ima 5.368.825 Din carinskih dohodkov, za njo pa je Zagreb s 5.010.679 ter Beograd s 4.874.511 Din.

Promet.

Prometne izpremembe. 1. Sprejemanje lesa za tovarno papirja v postaji Krappitz v Gornji Šleziji, je do nadaljnjega ukinjen. — 2. Sprejemanje vsakovrstne robe v vozovnih nakladah za Poljsko, Gornjo Šlezijo preko postaje Hindenburg—Buda. Državna meja Borsigwerk in Beuthen (Gornja Šlezija) glavni kolodvor, je do nadaljnjega ukinjeno. — Sprejemanje in odposiljanje vsakovrstne brzovozne in sporovozne robe za postaje v smeri Innsbruck—Švica preko postaje Innst je zopet dovoljeno. — Za Sisak zadržani carinski tovor lahko zopet teče.

Prometne omejitve. Sprejemanje vsakovrstne robe v vozovnih nakladah za tovarno sladkorja v postaji Suben je donadaljnega ukinjeno. Medpotne in že sprejete pošiljke se zadržijo in stavijo pošiljateljem na razpolago.

Nova ladja. Parobrodna družba »Boka« je kupila v Nemčiji nov osebni parnik za 12 milijonov mark. Parnik bo začel meseca oktobra redno voziti med Kotorom in Dubrovnikom ter med Kotorom in Barom.

Nabirajte pri vsaki priliki za
TRGOVSKI DOM!

Prispevke sprejema:

„Trgovski dom, Ljubljana“
Gradišče 17.

